

2. Сухарська Л. В. Елементи системи фінансового забезпечення розвитку територіальної громади. Вісник НАДУ. Серія “Державне управління”. 2016. № 1. С. 119–125.

Приймак Андрій Юрійович
*Заступник міського голови Вашківцеької
міської ради Вишницького району Чернівецької області*

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Фінансовий потенціал є складним і багатогранним явищем, яке має надзвичайне суспільне та економічне значення. В умовах кризового стану економіки значення фінансового потенціалу та вміння його використовувати у максимально ефективній формі набуває визначальної ваги для виживання та розвитку суспільства в цілому та кожного економічного агента зокрема. Але багатокладність цього явища та складність визначення його розмірів не дозволяють чітко оцінити фінансові резерви та можливості їх використання.

Для з'ясування економічної сутності та структури фінансового потенціалу важливе значення має формулювання наступних головних положень:

- обґрунтування сутності фінансового потенціалу місцевого самоврядування;
- характеристика складу та структури фінансового потенціалу місцевого самоврядування.

У етимологічному значенні термін «потенціал» походить від латинського слова «potential» й означає «потужність, сила». Широке трактування цього терміну дається у Великому тлумачному словнику сучасної української мови . Тут потенціал визначається у декількох напрямках:

- сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил і т. ін., що можуть бути використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері;

- запас чого-небудь, резерв;

- приховані здатності, сили для якої-небудь діяльності, що можуть виявитися за певних умов [1, с. 1087].

Під потенціалом території треба розуміти здатність чи можливість території здійснювати будь-що, що саме – залежить від встановлених цілей територіального управління. Загальний ресурсний потенціал території – це узагальнююча кількісна характеристика, що враховує сукупність максимально можливих значень головних макроекономічних факторів соціально-економічного розвитку території. Звичайно потенціал має структурні та якісні характеристики.

Основою методологічної бази трактування фінансового потенціалу як економічної категорії є розвиток процесів об'єктивного пізнання економічних, фінансових та грошових відносин. В економічній літературі фінансовий потенціал розглядається як складова економічного потенціалу.

У науковій літературі існує розширене і вузьке тлумачення фінансового потенціалу. Так, згідно з вузьким трактуванням фінансовий потенціал зводиться до визначення «фінансового потенціалу території», тобто сукупності фінансових потенціалів підприємств, розташованих на ній. Розширене розуміння фінансового потенціалу пов'язане з включенням в його зміст наступних елементів: консолідованого бюджету; позабюджетних фондів, міжбюджетних потоків, цінних паперів, емітованих органами влади або органами місцевого самоврядування, фінансового потенціалу підприємств і організацій усіх форм власності, коштів населення, які знаходяться в готівковій формі або в банках і інших фінансових інститутах, а також у вигляді різних цінних паперів; фінансових ресурсів інститутів кредитно-фінансової системи регіону, а також коштів, що залучаються банками з інших територій [1].

В умовах поглиблення фіскальної децентралізації відбувається розширення та зміцнення повноважень місцевого та регіонального самоврядування за рахунок формування місцевих бюджетів із отриманих податків і зборів.

Фактично реалізується принцип наближення податків до їх платників, оскільки податки повинні витрачатися там, де вони були зібрані. При цьому органи місцевого самоврядування мають бути зацікавленими у збільшенні доходів місцевих бюджетів і найбільш повне і якісне надання суспільних послуг населенню

З методологічної точки зору дослідження категорії фінансового потенціалу ми виходимо з наступних положень:

1) фінансовий потенціал території є провідною фінансовою характеристикою відтворювального процесу на цій території;

2) фінансовий потенціал як категорія, відображає єдність фінансових відносин та фінансових ресурсів у їх забезпеченні всебічного розвитку території;

3) фінансовий потенціал характеризується як матеріальним, так і організаційним забезпеченням, причому кількісні і якісні параметри першого мають органічно поєднуватись із заходами другого;

4) фінансовий потенціал є головною силою, що забезпечує регулювання економічної системи.

Питання визначення сутності фінансового потенціалу місцевого самоврядування першочергово потребує з'ясування які саме фінансові ресурси використовуються для вирішення питань місцевого значення, тобто відносяться до його складу.

Питання фінансових ресурсів місцевого самоврядування тісно пов'язане із поняттям місцевих фінансових ресурсів. Багато науковців визначають місцеві фінансові ресурси як фонди грошових коштів, що формуються в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту та

використовуються для забезпечення діяльності та соціально-економічного розвитку адміністративно територіальних одиниць. При цьому, головним напрямом використання коштів є фінансове забезпечення соціальної сфери та місцевого господарства [2, с.41].

Аналогічної думки притримується С. Варга, який визначає фінансові ресурси місцевого самоврядування як сукупність грошових коштів, як можуть бути використані для потреб самоврядної територіальної одиниці. До складу таких фінансових ресурсів науковець включає: фінансові ресурси підприємств місцевого господарства, доходи населення та інші фінансові ресурси, що перебувають у місцевому територіальному обігу [3]. На нашу думку такий склад фінансових ресурсів є досить широким і перебування фінансових ресурсів у межах визначеної адміністративно-територіальної одиниці жодним чином не вказує на те, що вони будуть спрямовані на потреби самоврядної одиниці.

Більш конкретизовано дано визначення фінансових ресурсів місцевого самоврядування І. Петровською та Д. Клиновим, які розглядають фінансові ресурси місцевого самоврядування як фонди грошових коштів, що утворюються та використовуються органами місцевого самоврядування у процесі виконання покладених на них законом функцій [4]. О. П. Кириленко визначає їх як «сукупність фондів грошових коштів, які згідно з чинним законодавством надходять у розпорядження органів місцевого самоврядування для виконання покладених на ці органи завдань і функцій» [5], що на нашу думку є дуже влучною характеристикою, оскільки саме компетенція органів місцевого самоврядування визначає приналежність фінансових ресурсів які знаходяться у межах адміністративно-територіальної одиниці до саме фінансових ресурсів місцевого самоврядування.

Тож розглядаючи фінансовий потенціал місцевого самоврядування, розуміння цієї категорії нашою є деякі протиріччя. Так у масштабах країни при формуванні та використанні її фінансового потенціалу усі офіційні

фінансові потоки відображаються через органи контролю за економічною діяльністю, у той час коли невелика адміністративно-територіальна позбавлена цієї можливості. При цьому вникає територіальна невизначеність джерел формування та напрямів використання фінансового потенціалу місцевого самоврядування. По-перше розглядаючи адміністративно-територіальну одиницю як цілісну багатокладну економічну систему слід зазначити, що сфера її економічної діяльності обмежується адміністративними межами. Проте її вплив може поширюватися як мінімум на найближчі території, а в деяких наукоємних галузях виробничої діяльності продуктивність може впливати на розвиток усієї країни. При цьому може переноситися дислокація формування та використання фінансових ресурсів відносно меж адміністративно-територіальної одиниці.

Отже, фінансовим потенціалом місцевого самоврядування слід вважати спроможність органів місцевого самоврядування до мобілізації достатнього обсягу фінансових ресурсів за допомогою наявних механізмів з метою забезпечення сталого розвитку та функціонування відповідної території.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і гол. редактор В. Т. Бусел. К.: Ірпінь: ВГФ “Перун”, 2005. 1728 с.
2. Бечко П. К., Ролінський О. В Місцеві Фінанси. Київ: Центр учбової літератури. 2007. 192 с.
3. Варга С. І. Фінансові ресурси місцевого самоврядування: дис. канд. ек. наук : 08.04.01 / Київ, 2001. 168 с.
4. Петровська І. О., Клиновий Д. В. Фінанси (з елементами статистики фінансів). Київ: ЦУЛ, 2002. 300с.
5. Кириленко О. П. Місцеві фінанси. Київ: Знання. 2006. 677 с.